Quaderns de Vilaniu, 44: 7-8 (2003)

EN PERE CATALÀ I L'ONZE DE SETEMBRE

Josep M. Ainaud de Lasarte

D'en Pere Català i Roca —en Pere— en podríem parlar des de molts aspectes: el Pere dels castells, el Pere casteller, l'investigador d'aquell personatge misteriós que va ser Cristòfor Colom o el difusor de la història de Catalunya, particularment en els moments més difícils de la nostra vida com a nació.

En Pere Català ha participat sempre en aquesta activitat apassionant que és la construcció d'un poble i la defensa de la nostra llengua i la nostra cultura. I ho ha fet amb la imatge —la fotografia és una manera d'expressar el passat i el present— i la paraula, parlada o escrita.

Estic segur que cap dels aspectes de les activitats d'en Pere Català serà oblidat en aquesta miscel·lània, un recull que avui tenim a les mans i que és, a la vegada, el nostre record i el nostre homenatge. Només hi faltaran els d'aquells bons amics que ja no són entre nosaltres, però que tenim ben presents.

Jo voldria recordar una anècdota de la vida d'en Pere, llunyana en el temps, però ben propera en la memòria dels qui la vam viure. Ens hem de remuntar a l'any 1964, en plena "negra nit" de la repressió franquista. En Pere era dels pocs que vetllaven calladament la flama de la catalanitat, sense cap estridència, però sense cap defalliment. S'acostava la data de l'Onze de Setembre, una diada especialment prohibida pel règim, però que no podíem oblidar. Era l'any 1964: en feia exactament 250 que havien passat aquells fets heroics que calia recordar com a poble. Un amic comú, en Santiago Albertí, havia aconseguit publicar un nou llibre: *L'Onze de*

Setembre, que havia superat els esculls de la censura. En Pere també sabia que es preparava una concentració —totalment il·legal— pels volts d'on s'havia alçat el monument a Rafael Casanova, a la ronda barcelonina de Sant Pere. Els ocupants havien retirat el monument, per esborrar la memòria col·lectiva del poble català. Sabien que un poble sense memòria és un poble sense futur.

Però hi havia qui vetllava. En Pere Català va aconseguir publicar al *Diario de Barcelona* —gens sospitós de catalanista— un article a tota pàgina, amb il·lustració inclosa, que recordava "El Once de Septiembre". La censura no va caure en la coincidència del tema de l'article —que va ser molt llegit i molt comentat— perquè el *Brusi* era molt llegit pels barcelonins. Va ser una crida a la consciència adormida de molts lectors, que es van adonar que aquell dia era l'Onze de Setembre, la Diada. I també se'n van adonar, encara que massa tard, el governador civil —un càrrec que, curiosament, l'exercia un militar—, que va amenaçar el director i els amos del *Diario de Barcelona*.

En Pere Català va ser bandejat dels col·laboradors del diari, però el seu exemple valent mereix ser recordat avui, quan hem recuperat els símbols i les institucions gràcies a persones com ell.

Pere Català rebent del president de la Generalitat de Catalunya la Creu de Sant Jordi.
Arxiu Pere Català i Roca